Iranian Journal of Health Education & Promotion

Volume 14, Issue 4, Autumn 2026

Predicting Violence Based on Early Maladaptive Schemas: The Mediating Role of Psychological Flexibility and Distress Tolerance in Prisoners

Mahmoud Goudarzi
Department of Family Counseling, Sa.C., Islamic Azad University,Sanandaj,Iran
Delniya Sheikhesmaeili
PhD candidate in Counseling, Sa.C., Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
Faramarz Morovati
* PhD candidate in Counseling, Sa.C., Islamic Azad University, Sanandaj, Iran. **(Corresponding Author)**
faramarz.morovati67@gmail.com
Reza Akbari
PhD candidate in Counseling, Ah.C., Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

Received: 2026/03/25
Accepted: 2026/08/02
Doi: 10.22034/ijhep.14.4.6

Abstract

Background and Objectives: Violence in prisons is a major challenge within the penal system, associated with extensive individual and social consequences. The present study aimed to predict violence based on early maladaptive schemas, with the mediating role of psychological flexibility and distress tolerance, in male prisoners in Kermanshah.

Materials & Methods: This research was applied in purpose and descriptive-correlational in method. The statistical population comprised all male prisoners in Kermanshah Central Prison in 2025 (1404 AH). A total of 305 participants were selected through multi-stage cluster random sampling. Data were collected using the Young Early Maladaptive Schema Questionnaire-Short Form, the Akbari et al. Psychological Flexibility Questionnaire, the Simons & Gaher Distress Tolerance Scale, and the Williams et al. Aggression Questionnaire. Data analysis was performed using Pearson correlation coefficient and path analysis within a structural equation modelling framework, along with the bootstrap method, employing SPSS-26 and AMOS-23.

Results: The findings indicated that the proposed model had a good fit (CMIN/DF=1.99, RMSEA=0.057, CFI=0.998). Early maladaptive schemas had a significant positive direct effect on violence (β=0.40, P<0.001). Furthermore, the total indirect effect of schemas on violence through psychological flexibility and distress tolerance was negative and significant (β=-0.23, P<0.001). Overall, the predictor variables explained 56% of the variance in violence.

Conclusion: Early maladaptive schemas lead to increased violence in prisoners both directly and indirectly, by reducing psychological flexibility and decreasing distress tolerance. These findings have important practical implications for designing psychological interventions based on schema therapy, acceptance and commitment therapy (ACT), and dialectical behaviour therapy (DBT) within the rehabilitation and correctional system.

Keywords: Violence, Early Maladaptive Schemas, Psychological Flexibility, Distress Tolerance, Prisoners

Open Access Policy: This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits use, distribution and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. To view a copy ofthis licence, visit https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

Citation: Goodarzi M, Sheikh Esmaeili D, Morovati F, Akbari R. Predicting Violence Based on Early Maladaptive Schemas: The Mediating Role of Psychological Flexibility and Distress Tolerance in Prisoners. *Iran J Health Educ Health Promot*. Autumn 2026; 14(4):62-77.

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

پیش‌بینی خشونت بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه : نقش میانجی انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی در زندانیان

محمود گودرزی
گروه مشاوره خانواده، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی ، سنندج ، ایران
دلنیا شیخ اسمعیلی
کاندیدای دکتری تخصصی مشاوره، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.
فرامرز مروتی
* کاندیدای دکتری تخصصی مشاوره، واحد سنندج، دانشگاه آزاد، سنندج، ایران. **(نویسنده مسئول)**
faramarz.morovati67@gmail.com
رضا اکبری
کاندیدای دکتری تخصصی مشاوره، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

تاریخ دریافت:۱۴۰۵/۰۱/۰۵
تاریخ پذیرش:۱۴۰۵/۰۵/۱۱
نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: خشونت در زندان‌ها یکی از معضلات اساسی نظام کیفری است که با پیامدهای فردی و اجتماعی گسترده‌ای همراه است. پژوهش حاضر باهدف پیش‌بینی خشونت بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با نقش میانجی انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی در زندانیان مرد کرمانشاه انجام شد.

مواد و روش‌ها: این پژوهش ازنظر هدف کاربردی و ازنظر روش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه زندانیان مرد زندان مرکزی کرمانشاه در سال ۱۴۰۴ بود. ۳۰۵ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ (فرم کوتاه)، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی اکبری و همکاران، تحمل پریشانی سیمونز و گاهر و پرخاشگری ویلیامز و همکاران گردآوری شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر با رویکرد الگو یابی معادلات ساختاری و روش بوت استراپ در نرم‌افزارهای SPSS ۲۶ و AMOS۲۳ انجام گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد مدل پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است(CMIN/DF=۱/۹۹، RMSEA=۰/۰۵۷، CFI=۰/۹۹۸). طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه اثر مستقیم مثبت و معناداری بر خشونت داشتند(P<۰/۰۰۱، β=۰/۴۰). همچنین اثر غیرمستقیم کل طرح‌واره‌ها بر خشونت از طریق انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی منفی و معنادار بود (P<۰/۰۰۱ ، β=-۰/۲۳). درمجموع، متغیرهای پیش‌بین ۵۶ درصد از واریانس خشونت را تبیین کردند.

نتیجه‌گیری: طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه هم به‌طور مستقیم و هم غیرمستقیم از طریق کاهش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و کاهش تحمل پریشانی به افزایش خشونت در زندانیان منجر می‌شوند. این یافته‌ها تلویحات کاربردی مهمی برای طراحی مداخلات روان‌شناختی مبتنی بر طرحواره‌درمانی، درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد و رفتاردرمانی دیالکتیکی در نظام بازپروری و اصلاح و تربیت دارد .

کلیدواژه‌ها: خشونت، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، تحمل پریشانی، زندانیان

استناد: گودرزی م، شیخ‌اسمعیلی د، مروتی ف، اکبری ر. پیش‌بینی خشونت بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه : نقش میانجی انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی در زندانیان. *فصلنامه‌ی آموزش بهداشت و ارتقا سلامت*. پاییز ۱۴۰۵؛۱۴(۴):۶۲-۷۷.

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

مقدمه

خشونت بین فردی یکی از علل اصلی مرگ‌ومیر در سراسر جهان به‌ویژه برای افراد ۱۵ تا ۴۴ ساله است و به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مشکلات بهداشت عمومی شناخته‌شده است و با هزینه‌های هنگفتی برای کل جامعه ازجمله مراقبت‌های بهداشتی، هزینه‌های قانونی، کاهش بهره‌وری و رنج انسانی همراه است (۱،۲). طبق تعریف سازمان جهانی بهداشت، خشونت شامل استفاده عمدی از نیرو یا قدرت واقعی یا تهدیدآمیز علیه خود، دیگری یا جامعه است که می‌تواند منجر به آسیب جسمی، روانی یا مرگ شود در این راستا داده‌های جهانی نشان می‌دهد که بیش از ۱ میلیون ۲۵۰ هزار نفر سالانه براثر اعمال خشونت‌آمیز جان خود را از دست می‌دهند (۳،۴). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که در جمعیت زندانیان، میزان رفتارهای خشونت‌آمیز و پرخاشگرانه بسیار بالاتر از جامعه عمومی است و این پدیده پیامدهای منفی جدی برای سلامت روانی زندانیان، کارکنان زندان و امنیت کلی نظام کیفری دارد(۵،۶). به‌رغم اهمیت بالای این موضوع، خشونت در زندان‌ها نه‌تنها ناشی از عوامل اجتماعی و محیطی نیست، بلکه با مجموعه‌ای از ویژگی‌های فردی و روان‌شناختی نیز ارتباط دارد. برای مثال، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که صفات شخصیتی مانند پرخاشگری، خصومت، و ناهماهنگی هیجانی با گرایش به رفتارهای خشونت‌آمیز در زندانیان مرتبط هستند (۷). علاوه بر این، مدیریت و کاهش خشونت در زندان‌ها نیازمند شناخت سازوکارهای روان‌شناختی است که منجر به بروز این رفتارها می‌شوند.

یکی از مؤلفه‌های شناختی- هیجانی که می‌تواند بر پرخاشگری و رفتارهای خشونت‌آمیز مؤثر باشد، طرحواره‌های ناسازگار اولیه[1] است. طرحواره‌های ناسازگار اولیه الگویی فکری یا رفتاری را توصیف می‌کند که اطلاعات را دسته‌بندی و روابط میان آن‌ها را سازمان‌دهی می‌کند (۸). طرحواره‌های ناسازگار اولیه در سال ۲۰۰۳ توسط یانگ به‌عنوان الگوهای مربوط به خاطرات، احساسات و افکار مربوط به خود و روابط خود با دیگران توصیف‌شده‌اند که در دوران کودکی یا نوجوانی ایجادشده‌اند، این طرحواره‌ها در این دوران پیشرفت کرده و به رفتارهای ناکارآمد تبدیل می‌شوند (۹). طرحواره‌های اولیه باورهایی هستند که افراد درباره خود، محیط و دیگران دارند و از ارضا نشدن نیازهای اولیه به‌خصوص نیازهای عاطفی در دوران کودکی نشأت می‌گیرد، این طرحواره‌ها در طول زندگی ثابت و پابرجا هستند و اساس ساخت‌های شناختی فرد را تشکیل می‌دهند و به شخص کمک می‌کنند تا تجارب خود را راجع به جهان پیرامون سازمان دهند و اطلاعات دریافتی را پردازش کنند (۱۰،۱۱). بر این اساس، در حوزه رشد شناختی طرحواره را به‌صورت قالبی در نظر می‌گیرند که بر اساس واقعیت یا تجربه شکل می‌گیرد تا به افراد کمک کند تجارب خود را تبیین کنند و به‌عنوان یک نقشه انتزاعی شناختی، راهنمای تفسیر اطلاعات و حل مسئله باشد. بنابراین طرحواره‌ها موجب سوگیری در تفسیرهای ما از رویدادها می‌شوند و این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی میان فردی به‌صورت سوءتفاهم‌ها، نگرش‌های تحریف‌شده، گمانه‌های نادرست، هدف و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه خود را نشان می‌دهند (۱۲). مطالعات نشان دادند، طرحواره‌های ناسازگار اولیه نقش مهمی در گرایش افراد به مصرف مواد مخدر، رفتارهای خود آسیب‌رسان و جرائم مالی دارد (۱۲،۱۳). یک پژوهش سیستماتیک دیگر بر روی ۱۵مطالعه ، اثربخشی طرحواره درمانی را برای افرادی که مرتکب جرم شده‌اند، موردبررسی قرارداد، نتایج این پژوهش نشان داد طرحواره درمانی اثرات مفیدی در طرحواره‌های ناسازگار اولیه ، حالت‌های طرحواره، علائم شخصیتی و عوامل خطر برای ارتکاب جرم (به‌عنوان‌مثال، تحریف‌های شناختی) دارد (۱۴). همچنین پژوهش محسنی۲۰۲۳ باهدف تأثیر راهبردهای تنظیم شناختی هیجان بر پیوندهای علی بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه، نشخوار خشم و پرخاشگری نشان داد ارتباط مورد انتظاری بین نشخوار خشم، طرحواره‌های ناسازگار اولیه و پرخاشگری وجود دارد(۱۵). در همین راستا یانگ بیان می‌کند، طرحواره‌های ناسازگار اولیه زیربنای بروز مشکلات و اختلالات روان‌شناختی و رفتارهای ناسازگارانه در انسان است و اعتقاد دارد این طرحواره‌های ناکارآمد و خود تداوم‌بخش هستند که طول زندگی با تحریف واقعیات فرد را وادار می‌کنند تا برمبنای الگوی ناسازگارانه آن‌ها عمل کنند (۱۱).

[1] Maladaptive Earlier Schema

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

یکی دیگر از عوامل مؤثر روان‌شناختی بر خشونت به‌عنوان متغیر واسطه‌ای می‌تواند انعطاف‌پذیری روان‌شناختی[1] باشد. انعطاف‌پذیری روان‌شناختی به توانایی فرد برای حضور در لحظه حاضر، پذیرش افکار و احساسات ناخوشایند بدون اجتناب یا مقاومت، و انتخاب رفتارهای سازگارانه باارزش‌های شخصی حتی در مواجهه با تجربیات هیجانی دشوار گفته می‌شود. این سازه در چارچوب درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد[2] مطرح بوده و نشان‌دهنده کیفیت تنظیم هیجان و عملکرد رفتار هدف‌مدار است (۱۶). این تعریف تأکید می‌کند که فرد به‌جای اجتناب از بدنهٔ هیجانی‌اش، می‌تواند آن را بپذیرد و رفتارهای سازگارا نه‌تر داشته باشد، که در کنترل تکانه‌ها و خشم نقش دارد. انعطاف‌پذیری روان‌شناختی شامل فرآیندهایی مانند پذیرش، تماس بازمان حال، جدایی شناختی از افکار، روشن‌سازی ارزش‌ها و اقدامات متعهدانه است که به فرد امکان می‌دهد در مواجهه باتجربه‌های ناخوشایند هیجانی و شناختی، رفتارهای سازگارا نه‌تر و هدف‌مدار داشته باشد (۱۶،۱۷). مطالعه‌ای نوظهور نشان داد که فرآیندهای انعطاف‌پذیری و انعطاف‌ناپذیری با عملکرد پرخاشگری واکنشی و پرخاشگری پیش برنده ارتباط دارند؛ به‌ویژه که انعطاف‌ناپذیری بیشتر، پرخاشگری واکنشی را پیش‌بینی می‌کند (۱۷). در پژوهشی با نمونه بیش از ۲۱۰۰۰ هزار دانشجو در ایالات‌متحده نشان داده شد که انعطاف‌ناپذیری روان‌شناختی با احتمال گزارش خشونت فیزیکی در ۱۲ ماه گذشته ارتباط مثبت دارد؛ به‌طوری‌که افرادی که انعطاف‌پذیری کمتر داشتند، احتمال بیشتری برای خشونت فیزیکی داشتند حتی پس از کنترل متغیرهای دیگر (۱۸). پژوهشی در نمونه بیماران بیمارستان روان‌پزشکی نشان داده است که انعطاف‌پذیری روان‌شناختی می‌تواند شدت پرخاشگری واکنشی را کاهش دهد و رابطه بین عوامل محیطی و پرخاشگری را تعدیل کند، که دلالت دارد این سازه ممکن است در جمعیت‌های مانند زندانی نیز نقش داشته باشد (۱۹).

متغیر میانجی دیگری که می‌تواند بر خشونت اثر بگذارد تحمل پریشانی[3] است. تحمل پریشانی به ظرفیت فرد در تجربه و تحمل حالت هیجانی منفی گفته می‌شود (۲۰).

یعنی فرد در تحمل رویدادها و ناراحتی‌های هیجانی چقدر می‌تواند توانایی داشته باشد. افرادی که توانایی پایینی در تحمل حالت‌های هیجانی منفی دارند استرس‌ها و فشارهای زندگی را غیرقابل‌کنترل‌تر از افرادی که توانایی بالای در تجربه هیجانات منفی دارند تجربه می‌کنند، بنابراین آن‌ها به هنگام مواجهه با تنش‌ها و پریشانی‌های روان‌شناختی به‌احتمال‌زیاد به خود آسیب می‌زنند و از طریق این رفتار خود آسیب‌رسان وسیله‌ای برای فرار و اجتناب فراهم می‌کنند (۲۱،۲۲). تحمل پریشانی یک سازه روان‌شناختی است که در روان‌شناسی تنظیم هیجان، اختلالات کنترل تکانه و درمان‌های رفتاری مانند رفتاردرمانی دیالکتیکی[4] (DBT) شناخته‌شده است و از آن به‌عنوان عاملی مهم در بروز یا جلوگیری از رفتارهای تکانشی، پرخاشگرانه و ناسازگارانه یاد می‌شود (۲۳). اگرچه در بررسی از پایگاه‌های معتبر علمی پژوهش‌های مستقلی که مستقیماً در جمعیت زندانیان نقش تحمل پریشانی را در خشونت موردبررسی قرار داده باشند یافت نشد اما تحقیقی بزرگ درباره مردان دستگیرشده به دلیل خشونت خانگی نشان داد که تحمل پریشانی می‌تواند میانجی بخشی از مسیر بین ویژگی‌های ضداجتماعی و پرخاشگری روانی باشد (۲۴). براین اساس می توان گفت، برخلاف محیط‌های عادی که فرد می‌تواند از موقعیت‌های تنش‌زا اجتناب کند، در محیط زندان به دلیل تنش زیاد، غیرقابل‌پیش‌بینی و تهدیدآمیز بودن محیط، اجتناب از پریشانی ممکن نیست؛ ازاین‌رو، تحمل پریشانی برای جلوگیری از واکنش‌های تکانشی و خشونت‌آمیز، نقشی حیاتی و برجسته‌تر می‌یابد.

باوجود شیوع بالای خشونت در محیط‌های کیفری و پیامدهای گسترده آن برای سلامت روان فردی، امنیت اجتماعی، فرآیند بازپروری و جرائم خشونت‌آمیز، شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که تبیین‌های موجود کمتر به فرایندهای عمیق روان‌شناختی که می‌توانند رفتار خشونت‌آمیز را پیش‌بینی یا تبیین کنند، پرداخته‌اند. عمده این مطالعات در نمونه‌های غیر زندانی یا جمعیت‌های بالینی انجام‌شده‌اند و پژوهش مستقیم در جمعیت زندانیان، به‌ویژه در ارتباط با رفتارهای خشونت‌آمیز، بسیار محدود است. همچنین، بررسی

[1] Psychological Flexibility
[2] Acceptance and Commitment Therapy
[3] Distress Tolerance
[4] Dialectical Behavior Therapy

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

پژوهش‌های پیشین داخلی و خارجی نشان دادند، نقش تحمل پریشانی و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی به‌عنوان یک سازوکار میانجی در ارتباط میان ساختارهای عمیق شناختی ـ هیجانی (مانند طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه) و خشونت، به‌ویژه در جمعیت زندانیان، تاکنون به‌طور نظام‌مند بررسی نشده است. یعنی اینکه فاقد یکپارچگی در بررسی همزمان این سه سازه هستند.

بر این اساس، پژوهش حاضر باهدف پیش‌بینی خشونت بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی در زندانیان طراحی‌شده است تا ضمن پر کردن خلأهای موجود به ارائه مدلی جامع و مبتنی بر فرایندهای روان‌شناختی برای تبیین رفتار خشونت‌آمیز در این جمعیت پرخطر کمک کند. نتایج این مطالعه می‌تواند دلالت‌های کاربردی مهمی برای طراحی مداخلات روان‌شناختی هدفمند در جهت کاهش خشونت و ارتقای برنامه‌های بازپروری و اصلاح و تربیت داشته باشد.

مواد و روش‌ها

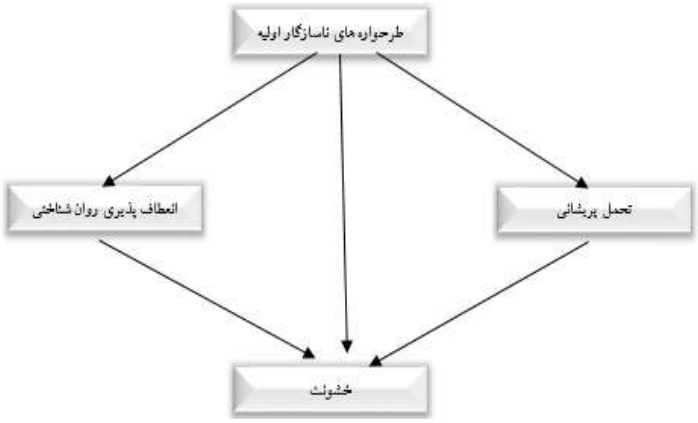
پژوهش حاضر ازنظر هدف کاربردی و ازنظر روش توصیفی–همبستگی است.که باهدف پیش‌بینی خشونت بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی انجام شد و به‌منظور آزمون مدل مفهومی و بررسی نقش میانجی‌ها از تحلیل مسیر با رویکرد الگو یابی معادلات ساختاری استفاده شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه زندانیان مرد زندان مرکزی کرمانشاه در سال ۱۴۰۴ بود که در محدوده سنی ۱۸ تا ۵۰ سال قرار داشتند. زندانیان با انواع جرائم در پژوهش لحاظ شدند. حجم نمونه ۳۵۰ نفر در نظر گرفته شد که با توجه به تعداد متغیرها و مسیرهای مدل پیشنهادی، برای انجام تحلیل مسیر و آزمون اثرات میانجی‌ها کفایت آماری دارد. نمونه‌گیری به روش تصادفی، خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام شد. بدین‌صورت که پس از هماهنگی با مسئولان زندان، ۶ بند فعال به‌صورت تصادفی به‌عنوان خوشه انتخاب شدند و از هر بند، به‌صورت تصادفی ۵۰ نفر از زندانیان واجد شرایط وارد پژوهش شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل جنسیت مرد، سن ۱۸ تا ۵۰ سال، داشتن حداقل سطح سواد راهنمایی، توانایی جسمانی و روانی برای پاسخ‌گویی به پرسشنامه‌ها و رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش بود. در مقابل، افرادی که دچار اختلال‌های شدید روانی یا اختلالات شخصیت تشخیص داده‌شده بودند، اعتیاد داشتند، از بیماری‌های جسمانی ناتوان‌کننده رنج می‌بردند، یا در زمان اجرای پژوهش از نظر روانی در وضعیت ناپایدار قرار داشتند، از مطالعه کنار گذاشته شدند. همچنین افرادی که تمایل به همکاری نداشتند یا در هر مرحله از پژوهش انصراف دادند، در نمونه نهایی لحاظ نشدند، درنهایت با رعایت این ملاک‌ها و مخدوشی پرسشنامه‌ها، حجم نمونه به ۳۰۵ نفر رسید، این حجم نمونه نسبت ۱۲ به ۱ برای پارامترها بود که نشان دهنده توان کافی برای تحلیل مسیر و شناسایی اثرات معناداری است.

گردآوری داده‌ها از طریق پرسشنامه‌های استاندارد به شیوه خود گزارشی انجام شد. متغیر وابسته پژوهش خشونت بود که با استفاده از پرسشنامه استاندارد پرخاشگری ویلیامز و همکاران (۱۹۹۶) سنجیده شد. اگرچه عنوان این ابزار پرخاشگری است، اما با توجه به پوشش ابعاد پرخاشگری فیزیکی، کلامی و خشم، به‌عنوان یکی از شاخص‌های معتبر سنجش رفتارهای خشونت‌آمیز بین فردی در پژوهش‌های روان‌شناختی و جرم‌شناختی مورداستفاده قرار می‌گیرد و از روایی مفهومی لازم برای سنجش خشونت برخوردار است. پس از اخذ مجوز رسمی از اداره کل زندان‌های استان کرمانشاه و انجام هماهنگی‌های اجرایی، پرسشنامه‌ها در قالب گروه‌های حدود ۱۰ نفره در مرکز مشاوره زندان (محیطی آرام و دارای امکانات مناسب) به زندانیان واجد شرایط داده شد. پیش از اجرا، توضیحات لازم درباره هدف پژوهش، نحوه پاسخ‌گویی، محرمانگی اطلاعات و اختیار انصراف ارائه شد. با توجه به تعداد بالای سؤالات، اجرای پرسشنامه‌ها همراه با وقفه‌های کوتاه و استراحت چنددقیقه‌ای انجام گرفت تا از خستگی پاسخ‌دهندگان جلوگیری شود و به هر شرکت کننده به طور میانگین ۴۵ تا ۶۰ دقیقه زمان داده شد. پژوهشگر در طول اجرا برای رفع ابهام احتمالی در فهم سؤالات حضور داشت، اما از هرگونه جهت‌دهی به پاسخ‌ها خودداری شد. در تمامی مراحل پژوهش، اصول اخلاق پژوهش رعایت شد. شرکت در مطالعه کاملاً داوطلبانه بود و از تمامی شرکت‌کنندگان رضایت آگاهانه اخذ شد. به

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

آزمودنی‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات آن‌ها محرمانه باقی می‌ماند و نتایج صرفاً به‌صورت کلی گزارش خواهد شد. همچنین شرکت‌کنندگان در هر مرحله حق انصراف از پژوهش را بدون هیچ‌گونه پیامدی داشتند.

داده‌های گردآوری‌شده در این پژوهش با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۶ و AMOS نسخه ۲۳ مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفتند. در بخش توصیفی از شاخص‌هایی نظیر میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی استفاده شد. در سطح استنباطی، روابط بین متغیرها با ضریب همبستگی پیرسون بررسی شد. به‌منظور آزمون مدل مفهومی پژوهش و بررسی نقش میانجی تحمل پریشانی و انعطاف‌پذیری روان شناختی از تحلیل مسیر با روش بوت‌استرپ استفاده شد. در **شکل ۱** مدل مفهومی پژوهش آمده است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

همان‌طورکه در شکل ۱ مشاهده می‌شود، طرحواره‌های ناسازگار اولیه به‌صورت یک سازه کلی در نظر گرفته‌شده است تا از پیچیدگی مدل و افزایش پارامترها در تحلیل معادلات ساختاری جلوگیری شود. اگرچه طرحواره‌های ناسازگار اولیه دارای پنج حوزه متمایز هستند، اما پژوهش‌های جدید نشان داده‌اند که یک عامل عمومی تحت عنوان «آسیب‌پذیری روان‌شناختی عمومی» بخش قابل‌توجهی از واریانس بین حوزه‌ها را تبیین می‌کند (۲۵). همچنین فرا تحلیل‌ها نشان داده‌اند که نمره کل طرحوارها همبستگی قوی‌تری با متغیرهای هیجانی دارد (۲۶). پژوهش‌های پیشین نیز از نمره کل طرحواره برای پیش‌بینی پیامدهای بالینی استفاده کرده‌اند(۲۷،۲۸). با توجه به این شواهد و به‌منظور کاهش پیچیدگی مدل و جلوگیری از چندهمخطی، در مطالعه حاضر از نمره کل طرحواره‌های ناسازگار اولیه استفاده شد.

در این مدل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی به‌عنوان متغیر میانجی و خشونت به‌عنوان متغیر ملاک تعریف‌شده‌اند. تحلیل جداگانه حوزه‌های طرحواره در قالب تحلیل تکمیلی و با بهره‌گیری از روش بوت استراپ انجام می‌شود.

ابزار پژوهش

پرسشنامه پرخاشگری ویلیامز و همکاران (۱۹۶۶): برای سنجش متغیر خشونت از پرسشنامه پرخاشگری ویلیامز و همکاران (۱۹۶۶) بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده شد. این پرسشنامه یکی از ابزارهای استاندارد و پرکاربرد در ارزیابی رفتارهای پرخاشگرانه و خشونت‌آمیز است و ابعاد مختلف پرخاشگری ازجمله پرخاشگری فیزیکی – خشم و پرخاشگری کلامی - خصومت را موردسنجش قرار می‌دهد. در این تحقیق منظور از خشونت نمره‌ای است که پاسخ‌دهندگان به سؤالات ۲۶ گوی‌های پرسشنامه پرخاشگری می‌دهند. دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ۲۶ تا ۱۳۰ خواهد بود. هر چه امتیاز حاصل‌شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان‌دهنده میزان بیشتر پرخاشگری خواهد بود و بالعکس. در پژوهش محبوبی و همکاران ۱۳۹۴روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی‌شده است و همچنین ضریب آلفای کرونباخ

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

محاسبه‌شده برای این پرسشنامه بالای ۰/۷ برآورد شد(۲۹). در یک مطالعه‌ای با نمونه‌ی بر روی ۷۶۷ مرد خشونت‌ورز تحت مداخله روان‌شناختی نشان داد، تحلیل عاملی تأییدی، ساختار چهاربعدی پرسشنامه را پشتیبانی می‌کند. نتایج این پژوهش نشان داد که این ابزار می‌تواند سطوح مختلف پرخاشگری و خصومت را در جمعیت خشونت‌ورز تشخیص دهد (۳۰). در این پژوهش به‌منظور همسانی درونی پرسشنامه آلفای کرونباخ محاسبه شد و ضریب آن ۰/۸۹ بود.

پرسشنامه استاندارد انعطاف‌پذیری روان‌شناختی: پرسشنامه انعطاف‌پذیری روان‌شناختی (شخصی‌سازی‌شده) توسط اکبری و همکاران ۲۰۲۱، به‌منظور سنجش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی طراحی و تدوین‌شده است. این پرسشنامه دارای ۱۵ سؤال و ۳ بعد اجتناب، پذیرش و بهره‌برداری می‌باشد و بر اساس طیف لیکرت به سنجش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی می‌پردازد. دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ۱۵ تا ۱۳۵ خواهد بود. هر چه امتیاز حاصل‌شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان‌دهنده میزان بیشتر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی خواهد بود و بالعکس. در این پژوهش روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی‌شده است همچنین ضریب آلفای کرونباخ محاسبه‌شده در پژوهش آن‌ها برای این پرسشنامه بالای ۰/۷ یعنی (۸۱/) برآورد شد (۳۱). در این پژوهش نیز به‌منظور همسانی درونی پرسشنامه آلفای کرونباخ محاسبه شد و ضریب آن ۰/۷۹ بود.

پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ[1] (فرم کوتاه): نسخه کوتاه در سال ۱۹۸۸ توسط یانگ و براون بازنگری و تدوین شد تا ۱۵ طرح‌واره ناسازگار اولیه را در قالب فرم کوتاه‌تر (۷۵ سؤالی) بسنجد که بیشترین کاربرد آن برای کارهای پژوهشی بود. در این پژوهش از فرم کوتاه استفاده شد. در این پرسشنامه هر مقیاس (طرح‌واره) از ۵ سؤال تشکیل‌شده است. فرد بر اساس توصیف هر جمله، خودش را در یک مقیاس لیکرت شش‌درجه‌ای که به ترتیب ۱ و۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ نمره به آن‌ها تعلق می‌گیرد، می‌سنجد. با توجه به اینکه هر سؤال دارای ۶ گزینه بوده و فرد نمرات ۱تا۶ را به ترتیب کسب می‌کند لذا حداقل نمره به‌دست‌آمده ۷۵ و حداکثر ۴۵۰ منظور شده است. برای هر یک از حوزه‌ها نیز حداقل و حداکثر نمره به شرح زیر محاسبه‌شده است. برای حوزه اول، بریدگی و طرد که شامل سؤالات ۱ تا ۲۵ است حداکثر نمره ۱۵۰ منظور شده است. حوزه دوم، خودگردانی و عملکرد مختل که شامل سؤالات ۲۶ تا ۴۵ است حداقل نمره ۲۰ و حداکثر ۱۲۰ است. حوزه سوم، حدود مختل شامل سؤالات ۶۶ تا ۷۵ است و حداقل نمره ۱۰ و حداکثر ۶۰ منظور شده است. حوزه چهارم، دیگر جهتمندی شامل سؤالات ۴۶ تا ۵۵ است و حداقل نمره ۱۰ و حداکثر ۶۰ است و برای حوزه پنجم، گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری که شامل سؤالات ۵۶ تا ۶۵ می‌باشد حداقل نمره ۱۰ و حداکثر ۶۰ محاسبه‌شده است. همچنین اگر فردی سه یا چهار نمره بالا (۵ یا ۶) در یک طرح‌واره داشته باشد، معمولاً ازنظر بالینی بدین معنا است که این طرح‌واره در ذهن وجود دارد (۳۲). پژوهش قهاری و همکاران در سال ۱۳۹۹ باهدف اعتبارسنجی فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در گروه بالینی و عادی نشان داد، ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه در زیر مقیاس‌ها بین ۰/۷۶ تا ۰/۹۰ و برای کل مقیاس ۰/۹۶ به‌دست‌آمده است. بنابراین این پرسشنامه ابزار مناسب و معتبری برای سنجش طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در نمونه‌های عادی و بالینی است (۳۲). در این پژوهش به‌منظور همسانی درونی پرسشنامه آلفای کرونباخ محاسبه شد. نتایج ضریب آلفای کرونباخ در زیر مقیاس‌ها بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۳ و برای کل مقیاس ۰/۹۰ نشان داد.

پرسشنامه آشفتگی هیجانی سیمونز و گاهر (۲۰۰۵): برای سنجش تحمل پریشانی از مقیاس تحمل پریشانی سیمونز و گاهر (۲۰۰۵) استفاده شد (۲۰). این مقیاس شامل ۱۵ گوی است که میزان توانایی فرد در تحمل هیجان‌های منفی و مقابله با حالات پریشان کننده را ارزیابی می‌کند. این پرسشنامه دارای چهار خرده مقیاس تحمل پریشانی هیجانی، جذب شدن در پریشانی، ارزیابی و تنظیم است و پاسخ‌ها بر اساس طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ۱۵ تا ۷۵ خواهد بود. هر چه امتیاز حاصل‌شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان‌دهنده میزان بیشتر آشفتگی هیجانی خواهد بود و بالعکس.

[1] Young Schema Questionnaire-Short Form

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

مطالعات کیانفر، باهنر و صنیعی منش ، ۱۴۰۲ و بابا خانیان و همکاران ۲۰۲۵، نشان دادند، این مقیاس از پایایی درونی و روایی ساختاری مناسبی برخوردار است، به‌گونه‌ای که تحلیل عاملی مدل ابزار را تأیید کرد و ضرایب پایایی در سطح قابل‌قبول ۰/۷۶ قرار داشت (۳۳،۳۴). در این پژوهش به‌منظور همسانی درونی پرسشنامه آلفای کرونباخ محاسبه شد و ضریب آن ۰/۷۷ بود.

یافته‌ها

نمونه پژوهش شامل ۳۰۵ نفر از افراد در حال گذراندن دوران محکومیت بود. میانگین سن شرکت‌کنندگان ۳۵/۹۲ با انحراف معیار ۸/۱۷ گزارش شد. ازنظر وضعیت تأهل، شرکت‌کنندگان شامل ۱۰۸ نفر مجرد و ۱۹۷ نفر متأهل بودند. سطح تحصیلات آنان از زیر دیپلم تا تحصیلات دانشگاهی متغیر بود و بیشترین سهم مربوط به سطح دیپلم (۱۲۰نفر) بود. شرکت‌کنندگان از نظر نوع جرم در گروه‌های مختلف قرار داشتند. اطلاعات توصیفی متغیرهای پژوهشی در **جدول ۱** آمده است.

جدول ۱. اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهشی در نمونهٔ بررسی‌شده

متغیرهای پژوهش		کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف استاندارد
خشونت		۳۰	۱۰۷	۶۶/۵۸	۱۶/۷۶
انعطاف‌پذیری روان‌شناختی		۲۲	۱۰۱	۵۸/۴۲	۱۷/۲۶
تحمل پریشانی		۱۹	۶۸	۴۴/۴۷	۱۰/۸۷
طرح واره های ناسازگار اولیه	بریدگی و طرد	۲۷	۱۴۱	۷۷/۰۰	۲۶/۶۴
	خودگردانی و عملکرد مختل	۲۰	۱۱۰	۵۴/۰۹	۲۲/۶۱
	حدود مختل	۱۰	۵۶	۳۱/۶۸	۱۱/۲۵
	دیگر جهت مندی	۱۰	۵۹	۳۱/۴۲	۱۰/۴۸
	گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری	۱۰	۵۷	۳۳/۵۰	۱۱/۰۷
	نمرهٔ کل	۸۱	۴۱۰	۲۲۷/۷۱	۷۰/۴۷

همان‌گونه که در جدول ۱ آمده است، خشونت در نمونهٔ بررسی‌شده در دامنهٔ ۳۰ تا ۱۰۷ قرار دارد که میانگین آن ۶۶/۵۸ است. اطلاعات توصیفی مربوط به سایر متغیرهای پژوهشی در جدول ۱ آمده است.

به‌منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها، شاخص‌های چولگی و کشیدی و نیز آزمون‌های کلموگرف – اسمیرنوف محاسبه شد. نتایج نشان داد اگرچه اغلب متغیرها در آزمون‌های نرمالیتی معنادار بودند، اما با توجه به حجم نمونه نسبتاً بزرگ (n=۳۰۵) و قرار داشتن مقادیر چولگی و کشیدگی متغیرها در دامنه قابل‌قبول، فرض نرمال بودن برای تحلیل‌های پارامتریک قابل‌پذیرش در نظر گرفته شد.

برای بررسی فرضیات و مدل مفهومی پژوهش، ابتدا ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش با استفاده از روش همبستگی پیرسون محاسبه شد. **جدول ۲**، همبستگی بین خشونت، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، تحمل پریشانی، پنج حوزه طرح‌واره و نمره کل طرح‌واره را نشان می‌دهد.

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با خشونت، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی

متغیرهای پژوهش	خشونت	انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	تحمل پریشانی	بریدگی و طرد	خودگردانی و عملکرد مختل	حدود مختل	دیگر جهت مندی	گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد	طرح‌واره کل
خشونت	۱								
انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	-۰/۶۰**	۱							
تحمل پریشانی	۰/۵۰**	-۰/۳۱**	۱						
بریدگی و طرد	۰/۶۱**	-۰/۳۸**	۰/۶۵**	۱					
خودگردانی و عملکرد مختل	۰/۶۲**	-۰/۴۱**	۰/۴۷**	۰/۷۷**	۱				
حدود مختل	۰/۵۰**	-۰/۲۷**	۰/۵۷**	۰/۶۵**	۰/۵۹**	۱			

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

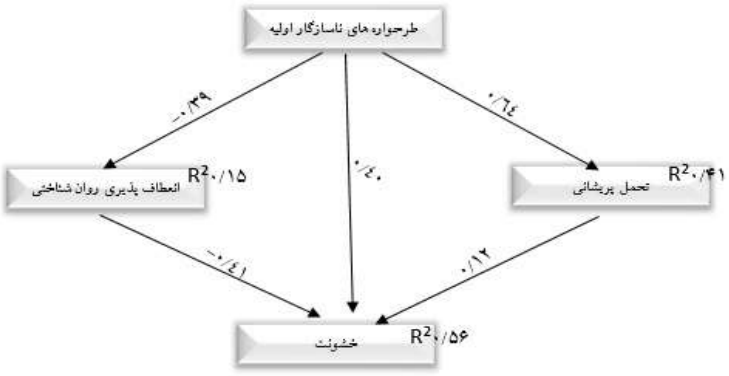
دیگر جهت مندی	۰/۴۷**	-۰/۲۶**	۰/۴۷**	۰/۶۵**	۰/۵۸**	۰/۶۴**	۱	
گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد	۰/۳۶**	-۰/۲۲**	۰/۵۲**	۰/۶۲**	۰/۵۱**	۰/۷۵**	۰/۶۷**	۱
طرح‌واره کل	۰/۶۳**	-۰/۳۹**	۰/۶۴**	۰/۹۲**	۰/۸۸**	۰/۸۱**	۰/۷۹**	۰/۷۷**

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، خشونت با طرح‌واره و حوزه‌های آن رابطه مثبت و معنادار P<۰/۰۰۱، با انعطاف‌پذیری روان‌شناختی رابطه منفی و معنادار P<۰/۰۰۱ و باتحمل پریشانی رابطه مثبت و معنادار P<۰/۰۰۱ نشان داد. شایان‌ذکر است که در پرسشنامه تحمل پریشانی، نمره بالاتر نشان‌دهنده آشفتگی هیجانی بیشتر و توانایی کمتر در تحمل پریشانی است؛ بنابراین، رابطه مثبت مشاهده‌شده با خشونت کاملاً مطابق انتظار نظری و ماهیت سنجش است. روابط مشاهده‌شده بین طرح‌واره‌ها، انعطاف‌پذیری و تحمل پریشانی نشان داد که این متغیرها پیش‌نیاز مناسبی برای آزمون اثرات مستقیم و غیرمستقیم در مدل مسیر هستند. با توجه به معنادار بودن همبستگی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با هر دو متغیر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی و نیز ارتباط این متغیرها با خشونت، شرایط اولیه برای آزمون نقش میانجی این دو متغیر فراهم شد. همچنین به‌منظور کاهش پیچیدگی مدل، جلوگیری از تورم پارامترها در تحلیل مسیر و همپوشی نظری حوزه‌های طرح‌واره، نمره کل طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در مدل مفهومی وارد شد. در **جدول ۳** برازش این مدل مفهومی موردبررسی قرار گرفت.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی پژوهش

مدل	x^2/df	RMSEA	RMSEA90%CI	PCLOSE	GFI	CFI	TLI	IFI
مدل پژوهش	۱/۹۹۹	۰/۰۵۷	۰/۰-۰۰۰/۱۷۵	۰/۳۰۵	۰/۹۹۷	۰/۹۹۸	۰/۹۸۷	۰/۹۹۸

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، نتایج نشان داد مدل از برازش قابل‌قبول و مطلوبی برخوردار است. مقدار x^2/ df برابر با ۱/۹۹ هست که کمتر از مقدار ملاک ۳ است. شاخص RMSEA برابر با ۰/۰۵۷ بود که نشان‌دهنده برازش مناسب مدل است(PCLOSE=۰/۳۰۵). همچنین شاخص‌های برازش تطبیقی شامل TLI، CFI، GFI، IFI همگی در محدوده مطلوب (بیش از ۰/۹۰) قرار داشتند. بنابراین مدل ساختاری قابل تفسیر بوده و می‌تواند برای آزمون فرضیه‌ها مورد استفاده قرار گیرد. بر این اساس پس از تائید برازش مدل، ضرایب مسیر و روابط ساختاری بین متغیرهای پژوهشی موردبررسی قرار گرفت که نتایج آن در شکل زیر ارائه‌شده است.

شکل ۲. مدل ساختاری پژوهش

شکل ۲ ضرایب استانداردشده مسیرهای مستقیم بین متغیرهای پژوهشی را نشان می‌دهد. مقادیر ارائه‌شده روی مسیرها بیانگر شدت و جهت روابط ساختاری بین متغیرها هستند. به‌منظور بررسی دقیق‌تر روابط مستقیم بین متغیرهای پژوهش و شاخص‌های معناداری آن‌ها در **جدول ۴** ارائه‌شده است.

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

جدول ۴. ضرایب مسیرهای مستقیم

مسیرها	ضرایب استاندارد (β)	ضرایب غیراستاندارد	خطای استاندارد (SE)	نسبت بحرانی (CR)	سطح معناداری
طرحوارهای ناسازگار ← انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	-۰/۳۹۰	-۰/۰۹۵	۰/۰۱۳	-۷/۳۸۰	۰/۰۰۱
طرحوارهای ناسازگار ← تحمل پریشانی	۰/۶۴۲	۰/۰۹۹	۰/۰۰۷	۱۴/۶۱۲	۰/۰۰۱
طرحوارهای ناسازگار ← خشونت	۰/۴۰۲	۰/۰۹۵	۰/۰۱۲	۷/۶۹۵	۰/۰۰۱
انعطاف‌پذیری روان‌شناختی ← خشونت	-۰/۴۱۳	-۰/۴۰۰	۰/۰۴۰	-۹/۹۹۲	۰/۰۰۱
تحمل پریشانی ← خشونت	۰/۱۱۷	۰/۱۸۰	۰/۰۷۶	۲/۳۳۵	۰/۰۱۹

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، که تمام‌مسیرهای مستقیم مدل ازنظر آماری معنادار هستند. طرحوارهای ناسازگار اولیه اثر منفی و معناداری بر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی(P<۰/۰۰۱، β=-۰/۳۹) و اثر مثبت و معناداری بر تحمل پریشانی (P<۰/۰۰۱، β=۰/۶۴) دارد. همچنین طرحوارهای ناسازگار اولیه اثر مستقیم مثبت و معناداری بر خشونت نشان می‌دهد (P<۰/۰۰۱، β=۰/۴۰). انعطاف‌پذیری روان‌شناختی اثر منفی و معناداری بر خشونت دارد(P<۰/۰۰۱، β=-۰/۴۱) و تحمل پریشانی نیز اثر مثبت و معناداری بر خشونت نشان می‌دهد(P<۰/۰۵ ، β=۰/۱۱۷). در این مورد پیش‌تر اشاره شد، نمره بالای پرسشنامه تحمل پریشانی، نشان‌دهنده آشفتگی هیجانی بیشتر و توانایی کمتر تحمل پریشانی است. برای بررسی معناداری اثرات غیرمستقیم از روش بوت استراپ با ۵۰۰۰ نمونه بازنمونه‌گیری و فاصله اطمینان ۹۵ درصد استفاده شد که در **جدول ۵** ارائه شده است.

جدول ۵. ضرایب اثرات غیرمستقیم با روش بوت استراپ

مسیرها	ضرایب استاندارد (β)	خطای استاندارد (SE)	فاصله اطمینان۹۵٪	سطح معناداری
طرحوارهای ناسازگار ← انعطاف‌پذیری روان‌شناختی ← خشونت	-۰/۱۶۱	۰/۰۱۸	{-۰/۱۲۶- تا -۰/۱۹۷}	۰/۰۰۱
طرحوارهای ناسازگار ← تحمل پریشانی← خشونت	۰/۰۷۵	۰/۰۳۱	{۰/۰۱۴ تا ۰/۱۳۶}	۰/۰۱۹
اثر غیرمستقیم کلی	-۰/۲۳۶	۰/۰۳۱	{-۰/۲۹۸- تا -۰/۱۷۵}	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۵ نشان داد، که اثر غیرمستقیم طرحوارهای ناسازگار اولیه بر خشونت از طریق انعطاف‌پذیری روان‌شناختی (P<۰/۰۰۱، β=-۰/۱۶۱) و از طریق تحمل پریشانی (P<۰/۰۵، β=۰/۰۷۵). معنادار است. همچنین اثر غیرمستقیم کلی (مجموع دو مسیر) برابر با -۰/۲۳۶ است که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار می‌باشد. بنابراین هر دو فرضیه میانجی تأیید می‌شوند. همچنین ضرایب تعیین R^2نشان داد که متغیرهای پیش‌بین به ترتیب ۱۵/۲ درصد از واریانس انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، ۴۱/۳ درصد از واریانس تحمل پریشانی و ۵۶ درصد از واریانس خشونت را تبیین می‌کنند.

بحث

پژوهش حاضر باهدف پیش‌بینی خشونت بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی در زندانیان مرد انجام شد. یافته‌ها نشان داد که مدل پیشنهادی از برازش مطلوبی برخوردار است و تمام فرضیه‌های پژوهش تأیید شدند. در ادامه، هر یک از یافته‌ها در چارچوب مبانی نظری و تجربی موردبحث قرار می‌گیرند

تأثیر مستقیم طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر خشونت

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

یافته‌های این پژوهش نشان داد که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه اثر مستقیم، مثبت و معناداری بر خشونت در زندانیان دارند. این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین همسو است (۱۲،۱۳،۱۴ و۱۵). در تبیین این یافته می‌توان گفت، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به‌عنوان ساختارهای شناختی عمیق و پایدار، که درنتیجه عدم ارضای نیازهای بنیادین در دوران کودکی شکل‌گرفته‌اند، موجب تحریف در پردازش اطلاعات اجتماعی و بین فردی می‌شوند (۱۱). در محیط زندان که به‌طور ذاتی با محرک‌های تنش‌زا، تهدیدکننده و سرشار از ابهامات بین فردی همراه است، فعال‌سازی این طرح‌واره‌ها احتمال بیشتری دارد. زندانیانی که دارای طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بالاتری هستند، رفتارهای دیگران را به‌صورت خصمانه‌تر و تهدیدآمیزتر تفسیر می‌کنند و درنتیجه با احتمال بیشتری به واکنش‌های خشونت‌آمیز دست می‌زنند. بنابراین، وجود طرح‌واره‌های ناسازگار به‌منزله یک عامل خطر درون فردی قوی برای بروز خشونت در جمعیت زندانیان محسوب می‌شود.

نقش میانجی انعطاف‌پذیری روان‌شناختی

نتایج این پژوهش نشان داد که انعطاف‌پذیری روان‌شناختی رابطه بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و خشونت را به‌صورت منفی و معنادار میانجی‌گری می‌کند. به‌بیان‌دیگر، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با کاهش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی (β=-۰/۳۹) و انعطاف‌پذیری پایین نیز خود با افزایش خشونت (β=-۰/۴۱۳) همراه است. این یافته با پژوهش‌های پیشین که نشان داده‌اند انعطاف‌ناپذیری روان‌شناختی با پرخاشگری واکنشی و خشونت فیزیکی ارتباط دارد، هماهنگ است (۱۷،۱۸، ۱۹). در تبیین این یافته می‌توان گفت، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی توانایی فرد برای حضور در لحظه حال، پذیرش افکار و احساسات ناخوشایند بدون واکنش دفعی و عمل بر اساس ارزش‌های شخصی است (۱۶). طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با ایجاد الگوهای فکری سفت‌وسخت و ارزیابی‌های تحریف‌شده از خود و دیگران، ظرفیت فرد برای پذیرش هیجانات منفی و انعطاف در پاسخ‌دهی را کاهش می‌دهند. درنتیجه فرد در مواجهه با محرک‌های تنش‌زا (که در زندان فراوان است) انعطاف خود را ازدست‌داده و به رفتارهای خشن و تکانشی به‌عنوان یک راهبرد ناکارآمد اما سریع برای کاهش پریشانی فوری روی می‌آورد. به‌عبارت‌دیگر، انعطاف‌ناپذیری روان‌شناختی حلقه واسطی است که طرح‌واره‌های عمیق شناختی را به رفتار آشکار خشونت‌آمیز متصل می‌کند.

نقش میانجی تحمل پریشانی

یافته دیگر این پژوهش حاکی از آن بود که تحمل پریشانی نیز رابطه بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و خشونت را به‌صورت مثبت و معنادار میانجی‌گری می‌کند. مهم است که بر اساس نمره‌گذاری پرسشنامه تحمل پریشانی (۲۰)، نمره بالاتر نشان‌دهنده تحمل پایین‌تر و آشفتگی هیجانی بیشتر است. بنابراین، یافته مثبت بودن این میانجی به این معناست که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با کاهش تحمل پریشانی (یعنی افزایش آشفتگی هیجانی) و متعاقباً آشفتگی هیجانی بالا نیز به افزایش خشونت منجر می‌شود. این یافته با پژوهش‌هایی که تحمل پریشانی پایین را با رفتارهای تکانشی و پرخاشگرانه مرتبط دانسته‌اند، همخوان است (۲۳،۲۴). در تبیین این یافته می‌توان گفت، افرادی که تحمل پریشانی پایینی دارند، قادر به تحمل حالت‌های هیجانی منفی نبوده و هرگونه تنش و ناراحتی را به‌سرعت غیرقابل‌تحمل ارزیابی می‌کنند (۲۰). طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به دلیل ماهیت خود، آستانه تحمل هیجانی افراد را پایین می‌آورند. در زندان، انباشت هیجانات منفی مانند خشم، ترس و ناامیدی بسیار زیاد است. زندانی باتحمل پریشانی پایین، برای رهایی سریع از این پریشانی غیرقابل‌تحمل، به ابزارهای تکانشی و آنی مانند درگیری فیزیکی و خشونت روی می‌آورد. بنابراین، تحمل پریشانی پایین به‌عنوان یک مکانیسم هیجانی عمل می‌کند که زنجیره علی بین طرح‌واره‌های شناختی و رفتار خشونت‌آمیز را تکمیل می‌کند.

اثر کلی و تبیین مدل

یافته مهم دیگر این پژوهش، معناداری اثر غیرمستقیم کلی (۰/۲۳۶-) بود که نشان می‌دهد دو متغیر میانجی در کنار هم، نقش مهمی در انتقال اثر طرح‌واره‌ها به خشونت ایفا می‌کنند. نکته قابل‌تأمل، سهم متفاوت دو میانجی است؛ به‌طوری‌که سهم انعطاف‌پذیری روان‌شناختی (۰/۱۶۱-) در مقایسه باتحمل پریشانی (۰/۰۷۵) بیشتر بود. این یافته گویای این است که اگرچه هر دو مؤلفه

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]
[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

مهم هستند، اما مؤلفه انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مقایسه با مؤلفه هیجانی تحمل پریشانی، نقش پررنگ‌تری در پیشگیری از خشونت در جمعیت زندانیان ایفا می‌کند. این تفاوت را می‌توان از منظر ماهیت این دو سازه تبیین کرد: انعطاف‌پذیری روان‌شناختی یک سازه شناختی-رفتاری است که مستقیماً به توانایی بازسازی شناختی، جدایی از افکار ناکارآمد و عمل مبتنی بر ارزش‌ها مرتبط است؛ درحالی‌که تحمل پریشانی بیشتر یک سازه هیجانی-تکانشی است که صرفاً به ظرفیت تحمل هیجانات منفی اشاره دارد. به نظر می‌رسد در جمعیت زندانیان که با انبوهی از تحریف‌های شناختی و باورهای عمیق ناسازگار مواجه هستند، تغییر در سطح شناختی (افزایش انعطاف‌پذیری) تأثیر مستقیم‌تر و قدرتمندتری بر کاهش خشونت دارد تا صرفاً افزایش تحمل هیجانات منفی. این یافته با پژوهش‌های پیشین که نقش محوری انعطاف‌ناپذیری شناختی را در پرخاشگری نشان داده‌اند، همسو است (۱۷). این مدل درمجموع توانست ۵۶ درصد از واریانس خشونت را تبیین کند که نشان‌دهنده قدرت پیش‌بینی کنندگی بالای این سازه‌های روان‌شناختی است.

نقاط قوت و محدودیت‌های پژوهش: این پژوهش باوجود یافته‌های ارزشمند، با محدودیت‌هایی همراه بود که باید در تفسیر نتایج مدنظر قرار گیرند. نخست، استفاده از روش همبستگی و مقطعی، امکان نتیجه‌گیری قطعی درباره روابط علی را محدود می‌کند. دوم، استفاده از ابزارهای خود گزارشی، احتمال سوگیری ناشی از تمایل اجتماعی یا عدم آگاهی فرد از وضعیت خود را افزایش می‌دهد. سوم، تمرکز پژوهش بر زندانیان مرد یک شهر، تعمیم‌یافته‌ها به سایر جمعیت‌های زندانی (زنان، سایر شهرها و فرهنگ‌های مختلف) را بااحتیاط مواجه می‌سازد. چهارم، عدم لحاظ متغیرهای زمینه‌ای مانند نوع جرم، سابقه کیفری، مدت محکومیت، اختلالات شخصیتی می‌توانسته است به‌عنوان متغیرهای مداخله‌گر عمل کنند. همچنین عدم بررسی اثرات تعاملی میانجی‌ها (مانند اثر تعدیلی انعطاف‌پذیری بر رابطه تحمل پریشانی و خشونت) از دیگر محدودیت‌ها بود. سرانجام، تکیه بر نمره کل طرحواره به‌جای حوزه‌های پنج‌گانه، هرچند ازنظر آماری و نظری توجیه شد، اما ممکن است موجب پوشیده ماندن نقش اختصاصی برخی حوزه‌ها مانند «بریدگی و طرد» یا «خودگردانی مختل» در خشونت شده باشد.

پیشنهادهای کاربردی و پژوهشی: بر اساس یافته‌های این پژوهش، پیشنهادهای کاربردی زیر ارائه می‌شود: ۱- طراحی و اجرای مداخلات مبتنی بر طرحواره‌درمانی: با توجه به نقش مستقیم طرحواره‌های ناسازگار در خشونت، اجرای گروهی طرحواره‌درمانی یا پروتکل‌های مبتنی بر بازسازی شناختی طرحواره‌ها برای زندانیان باسابقه خشونت بالا توصیه می‌شود. ۲- آموزش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی با رویکرد درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد(ACT) : برنامه‌های آموزشی برای افزایش پذیرش هیجانات منفی و عمل مبتنی بر ارزش‌ها، می‌تواند به کاهش واکنش‌های خشن کمک کند. ۳- برنامه‌های افزایش تحمل پریشانی با رویکرد رفتاردرمانی دیالکتیکی (DBT): آموزش مهارت‌هایی مانند تحمل پریشانی و تنظیم هیجان می‌تواند به زندانیان کمک کند تا بدون توسل به خشونت، با تنش‌های روانی خود کنار بیایند. ۴- غربالگری روان‌شناختی زندانیان : ارزیابی سطح طرحواره‌های ناسازگار، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تحمل پریشانی در بدو ورود به زندان می‌تواند به شناسایی زندانیان پرخطر برای رفتارهای خشونت‌آمیز کمک کرده و زمینه را برای مداخلات پیشگیرانه فراهم کند.

پیشنهادهای پژوهشی : ۱- انجام پژوهش‌های طولی برای بررسی روابط علی بین متغیرها در بازه‌های زمانی مختلف ۲- بررسی نقش میانجی‌های مذکور در نمونه‌های دیگر (زنان زندانی، نوجوانان بزهکار، جوامع دیگر) و مقایسه بین فرهنگی ۳- طراحی و ارزشیابی بسته‌های مداخلاتی یکپارچه باهدف همزمان کاهش طرحواره‌ها، افزایش انعطاف‌پذیری و بهبود تحمل پریشانی و بررسی اثربخشی آن در کاهش خشونت در قالب کار آزمایی بالینی تصادفی شده.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با ارائه و آزمون یک مدل میانجی، نشان داد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه هم به‌طور مستقیم و هم غیرمستقیم از طریق کاهش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و کاهش تحمل پریشانی (یعنی افزایش آسیب‌پذیری هیجانی) به افزایش خشونت در زندانیان مرد منجر می‌شود. این مدل توانست بخش قابل‌توجهی از

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

واریانس خشونت را تبیین کند. یافته‌های این پژوهش ضمن گسترش دانش نظری درزمینه فرایندهای شناختی-هیجانی مؤثر بر خشونت، دلالت‌های کاربردی روشنی برای طراحی مداخلات روان‌شناختی هدفمند در نظام کیفری دارد. توجه به این سازه‌های بنیادین در برنامه‌های بازپروری و اصلاح رفتار زندانیان، می‌تواند گامی مؤثر در جهت کاهش تنش‌ها و ارتقای سلامت روان در زندان‌ها و درنهایت کاهش تکرار جرم و افزایش امنیت جامعه باشد.

تشکر و قدردانی: این پژوهش برگرفته از طرح پژوهشی مصوب شورای پژوهشی اداره کل زندان‌های استان کرمانشاه می‌باشد. که باراهنمایی و همکاری اساتید محترم و با کمک و مساعدت مرکز مشاوره زندان مرکزی کرمانشاه انجام‌شده است. نگارندگان مراتب قدردانی و تشکر خود را از مدیر کل محترم اداره کل زندان های استان کرمانشاه جناب آقای مجتبی محمدی و اعضای محترم شورای پژوهشی و هم‌چنین کارشناسان مرکز مشاوره که در اجرای این طرح ما را یاری نمودند، ابراز می‌دارند.

تضاد منافع: بین نویسندگان این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافعی وجود ندارد.

حمایت مالی: این پژوهش هیچ‌گونه بودجه مالی از سازمان های دولتی، خصوصی و غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

ملاحظات اخلاقی: این پژوهش برگرفته از طرح پژوهشی مصوب شورای پژوهشی اداره کل زندان‌های استان کرمانشاه است. اصول اخلاقی شامل آگاهی کامل شرکت کنندگان از روند اجرای پژوهش، کسب رضایت آگاهانه و محرمانه ماندن اطلاعات آن‌ها رعایت شد.

سهم نویسندگان: تمام نویسندگان در آماده‌سازی این مقاله مشارکت داشته‌اند.

References

1. Krug EG, Mercy JA, Dahlberg LL, Zwi AB. The world report on violence and health. The lancet. 2002 Oct 5;360(9339):1083-8. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)11133-0 PMid:12384003

2. Corso PS, Mercy JA, Simon TR, Finkelstein EA, Miller TR. interpersonal and self-directed violence in the United States. Am J Prev Med 2007; 32: 474-82. https://doi.org/10.1016/j.amepre.2007.02.010 PMid:17533062

3. De Leo D, Bertolote JM, Lester D, Krug E, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi A, Lozano R. World report on violence and health. World Health Organization. 2002 Nov 23.

4. World Health Organization. Violence against women prevalence estimates, 2023 [Internet]. Geneva: WHO; 2025 [cited 2026 Jul 5]. Available from: https://www.who.int/publications/i/item/9789240116962

5. Ginzburg D. Psychological determinants of angry and aggressive behaviour in violent prisoners. Journal of forensic psychology. 2022;7(12):1-.

6. Hornsveld RH, Kraaimaat FW. Psychological factors predicting violent prison inmates' anger and aggression. Journal of Forensic Psychology Research and Practice. 2023 Oct 20;23(5):472-88. https://doi.org/10.1080/24732850.2022.2048768

7. Lanciano T, de Leonardis L, Curci A. The psychological effects of imprisonment: The role of cognitive, psychopathic and affective traits. Europe's journal of psychology. 2022 Aug 31;18(3):262. https://doi.org/10.5964/ejop.3995 PMid:36348818 PMCid:PMC9632560

8. Taylor CD, Bee P, Haddock G. Does schema therapy change schemas and symptoms? A systematic review across mental health

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

disorders. Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice. 2017 Sep;90(3):456-79.
https://doi.org/10.1111/papt.12112
PMid:28035734 PMCid:PMC5573974

9. Nordahl D, Høifødt RS, Bohne A, Landsem IP, Wang CE, Thimm JC. Early maladaptive schemas as predictors of maternal bonding to the unborn child. BMC psychology. 2019 Apr 11;7(1):23.
https://doi.org/10.1186/s40359-019-0297-9
PMid:30975192 PMCid:PMC6460656

10. Thimm JC. Early maladaptive schemas and interpersonal problems: A circumplex analysis of the YSQ-SF. International journal of psychology and psychological therapy. 2013;13(1):113-24.

11. Young JE, Klosko JS, Weishaar ME. Schema therapy: A practitioner's guide. guilford press; 2006 Nov 1.

12. Jam F. Predicting self injurious behaviors based on early maladaptive schemas in adolescents using drugs. Journal of New Advances in Psychology, Educational Sciences and Education. 2023;6(65):74 85.

13. Najafi S, Sattarpour F. Comparison of early maladaptive schemas in returned check prisoners and normal individuals. Journal of Psychology and Psychiatry of Cognition. 2014;1(2):16-27.

14. Sousa M, Gouveia C, Cunha O, de Castro Rodrigues A. The effectiveness of schema therapy in individuals who committed crimes: a systematic review. Trauma, Violence, & Abuse. 2024 Dec;25(5):3631-42.
https://doi.org/10.1177/15248380241254082
PMid:38770912 PMCid:PMC11545328

15. Mohseni S, Barzgar M, Rezaei A. The influence of cognitive emotion regulation strategies on the causal links between early maladaptive schemas, anger rumination and aggression. Journal of Psychological Science. 2023;21(119):2269-83.
https://doi.org/10.52547/JPS.21.119.2269

16. Hayes SC, Strosahl KD, Wilson KG. Acceptance and commitment therapy: The process and practice of mindful change. Guilford press; 2011.

17. Donahue JJ, Buck B, Chauhan K. A multi-sample investigation of psychological flexibility processes and reactive and proactive functions of aggression. Journal of Contextual Behavioral Science. 2024 Jan 1;31:100721.
https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2024.100721

18. Ganson KT, O'Connor J, Nagata JM, Lipson SK. Association between psychological flexibility and physical violence perpetration in college student populations: results from the national Healthy Minds Study. Journal of American college health. 2023 Jul 24;71(6):1646-50.
https://doi.org/10.1080/07448481.2021.1953030
PMid:34398694

19. Kim SH, Son C. Effects of entrapment, anger, psychological flexibility, and self-compassion on the ward climate and reactive aggression in forensic psychiatric hospital patients. International journal of law and psychiatry. 2024 May 1;94:101986.
https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2024.101986
PMid:38768526

20. Simons JS, Gaher RM. The Distress Tolerance Scale: Development and validation of a self-report measure. Motivation and emotion. 2005 Jun;29(2):83-102.
https://doi.org/10.1007/s11031-005-7955-3

21. Kyron MJ, Hooke GR, Bryan CJ, Page AC. Distress tolerance as a moderator of the dynamic associations between interpersonal needs and suicidal thoughts. Suicide and life-threatening behavior. 2022 Feb;52(1):159-70.
https://doi.org/10.1111/sltb.12814
PMid:34741322

22. Martin RL, Bauer BW, Ramsey KL, Green BA, Capron DW, Anestis MD. How distress tolerance mediates the relationship between

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

posttraumatic stress disorder and the interpersonal theory of suicide constructs in a US military sample. Suicide and Life-Threatening Behavior. 2019 Oct;49(5):1318-31. https://doi.org/10.1111/sltb.12523 PMid:30368865

23. Leyro TM, Zvolensky MJ, Bernstein A. Distress tolerance and psychopathological symptoms and disorders: a review of the empirical literature among adults. Psychological bulletin. 2010 Jul;136(4):576. https://doi.org/10.1037/a0019712 PMid:20565169 PMCid:PMC2891552

24. Brem MJ, Florimbio AR, Elmquist J, Shorey RC, Stuart GL. Antisocial traits, distress tolerance, and alcohol problems as predictors of intimate partner violence in men arrested for domestic violence. Psychology of violence. 2018 Jan;8(1):132. https://doi.org/10.1037/vio0000088 PMid:29552375 PMCid:PMC5849274

25. Tabesh S, Zia-Tohidi A, Firoozi M, Farahani H. Decomposing the variance in early maladaptive schemas: the major role of one general factor, the minor role of domains, and their differential relations to facial emotion recognition. Frontiers in psychology. 2024 May 15;15:1342480. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1342480 PMid:38813563 PMCid:PMC11134781

26. Pilkington PD, Karantzas GC, Faustino B, Pizarro-Campagna E. Early maladaptive schemas, emotion regulation difficulties and alexithymia: A systematic review and meta-analysis. Clinical Psychology & Psychotherapy. 2024 Jan;31(1):e2914. https://doi.org/10.1002/cpp.2914 PMid:37735142

27. Baranoff J, Oei TP, Cho SH, Kwon SM. Factor structure and internal consistency of the Young Schema Questionnaire (Short Form) in Korean and Australian samples. Journal of affective disorders. 2006 Jul 1;93(1-3):133-40. https://doi.org/10.1016/j.jad.2006.03.003 PMid:16650482

28. Rijkeboer MM, van den Bergh H, van den Bout J. Stability and discriminative power of the Young Schema-Questionnaire in a Dutch clinical versus non-clinical population. Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry. 2005 Jun 1;36(2):129-44. https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2004.08.005 PMid:15814081

29. Mahbobi T, Salimi H, Hossini SA. The Effect of Emotional Self-control Training on the Reduction of Verbal Aggression of Payame Noor University Students. Social Cognition. 2015;4(2):124-137.

30. Redondo N, Peña ME, Graña JL, Andreu JM. Psychometric properties of the Aggression Questionnaire: A replication in a sample of partner-assaultive men in psychological treatment. Psicothema. 2017;29(4):584-9. https://doi.org/10.7334/psicothema2016.390 PMid:29048322

31. Akbari M, Disabato D, Seydavi M, Zamani E. The Persian personalized psychological flexibility index (P-PPFI): Psychometric properties in a general population sample of Iranians. Journal of Contextual Behavioral Science. 2021 Oct 1;22:32-43. https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2021.09.004

32. Ghahari S, Vaisi F, Kavand H, Yekefallah M, Zandifar H, Farrokhi N, Davoodi R. Psychometric Properties of Early Maladaptive Schemas Questionnaire Short Form-75 Items (YSQ-SF). Nurse and Physician Within War. 2020;8(27):31-40. https://doi.org/10.29252/npwjm.8.27.31

33. Kianfar F, Bahonar F, Saniee Manesh M. Psychometric Properties of the Emotion Regulation Strategies Questionnaire and the Distress Tolerance Questionnaire in High School Students. Quarterly Journal of Applied Research in Counseling. 2023;6(1):33-53.

34. Babakhanian M, Sharif-Nia H, Ghazanfarpour M, Hosseini L. Psychometrics

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]

Properties of the Persian Version of Distress Tolerance Scale for Alcoholics and Drug Addicts. IJ Psychiatry and Behavioral Sciences. 2025 Sep 1;19(19):e163830. https://doi.org/10.5812/ijpbs-129765

[Downloaded from journal.ihepsa.ir on 2026-11-17]

[DOI: 10.22034/ijhep.14.4.6]